

Slutreplik: Säkra elförsörjningen med bättre verktyg

Svenska Dagbladet den 22 april 2023

Svenska kraftnät argumenterar i en replik (SvD Debatt 19/4) för sitt förslag att införa en kapacitetsmarknad. Myndigheten anser att incitamenten för att investera i ny elproduktion är för svaga på dagens elmarknad. Vi befarar att en kapacitetsmarknad skulle bli kostsam för elkonsumenterna.

Sverige har tillsammans med övriga Norden under lång tid haft den mest välfungerande elmarknaden i EU. Under 25 år har Sverige med mindre insatser lyckats komplettera en i grunden välfungerande marknadsmodell. Vi anser att Svenska kraftnät i sin utredning har varit för snabba med att avfärda denna modell och åtgärder som Sverige historiskt har använt. Vi menar att beprövade verktyg, som effektreserv, nättariffer och eventuellt även elcertifikat, skulle räcka långt med vissa modifikationer.

Vad gäller risken för lokal elbrist, som är särskilt hög i elområde Malmö, anser vi fortfarande att en strategisk reserv vore den mest effektiva reglerade lösningen. Vi håller med Svenska kraftnät om att dagens effektreserv knappast har lett till några nya investeringar. Syftet med reserven har varit att tillfälligt behålla befintliga anläggningar i beredskap. Kapacitet har vanligtvis upphandlats för korta tidsperioder. Den uttalade målsättningen har varit att snabbast möjligt avskaffa effektreserven. Men det går att införa en mera långsiktig strategisk reserv och att upphandla kapacitet för längre tidsperioder. En sådan reserv skulle bidra till nya investeringar, särskilt kapacitet som kostnadseffektivt minskar risken för lokal elbrist.

Vidare har Svenska kraftnät möjlighet att använda sina nättariffer till att styra investeringar i både ny elproduktion och ny elförbrukning. Det är möjligt att Svenska kraftnät behöver använda nättarifferna som styrmedel i större utsträckning i framtiden. Precis som idag kan de även bromsa anslutningen av ny förbrukning om det exempelvis saknas nätkapacitet.

Vad gäller behovet av storskaliga investeringar i ny elproduktion anser vi att den viktigaste åtgärden är att effektivisera tillståndsprocesserna. I övrigt borde marknaden huvudsakligen kunna lösa detta på egen hand. Vi är skeptiska till att införa ett stödsystem för att åstadkomma omfattande investeringar, men i så fall vore elcertifikat ett beprövat verktyg. Detta system var framgångsrikt för att öka den förnybara elproduktionen under 2000-talet. En annan fördel med elcertifikaten är att rutinerna redan finns på plats.

Man skulle kunna införa ett certifikatsystem för fossilfri elproduktion enligt liknande modell som för förnybar elproduktion. Elcertifikaten enligt den gamla modellen hade nackdelar som bidrog till att existerande elproduktion skrotades i förtid. Denna kapitalförstöring drabbade vindkraft, vattenkraft, kraftvärme och kärnkraft. Nackdelarna skulle dock kunna undvikas genom att utbetala elcertifikat till all befintlig fossilfri elproduktion, både ny som gammal.

Men ett omfattande stödsystem skulle inte i sig öka effektiviteten i tillståndsprocesserna. En konsekvens skulle bli att ineffektiv och dyr elproduktion pressas in på marknaden. Detta skulle bli väldigt kostsamt för konsumenterna och är en bidragande faktor till vår skepsis mot reglerade lösningar som kapacitetsmarknader och egentligen också elcertifikat.

Avslutningsvis menar vi att det vore bra att tydligt ringa in vilka problem som behöver lösas på Sveriges elmarknad. De valda lösningarna bör därefter styras av de identifierade problemen. EU arbetar just nu med ett förslag till att reformera elmarknaden, men olika länder har olika förutsättningar och behöver olika verktyg för att säkra sin elförsörjning. Det är viktigt för Sverige att framtida regelverk möjliggör verktyg som historiskt har visat sig effektiva för att lösa våra problem. Det vore olyckligt om EU stängde dörren, bland annat för långsiktiga strategiska reserver. Sverige bör verka för att så inte blir fallet.

Pär Holmberg

Thomas Tangerås